

UURINGU RAPORT:

Eesti elanike teadmised ja hoiakud Eesti arengukoostöö suundade kohta

Eesti rahvusvaheline arengukoostöö tugineb Eesti Vabariigi valitsuse poolt kinnitatud arengukoostöö ja humanitaarabi [strateegiale aastateks 2024-2030](#), mis määratleb Eesti arengukoostöö tegevussuunad ja partnerriigid vastavalt nende arenguvajadustele. Arengukoostöö poliitika ja pikaajalised eesmärgid kujundab Välisministeerium, strateegiliste eesmärkide elluviimise ja prioriteetvaldkondade rakendamise eest vastutab Eesti Rahvusvaheline Arengukoostöö Keskus (ESTDEV) vastavalt arengukoostöö strateegia [rakenduskavale](#) ja koostöös partneritega vabakonnast ja erasektorist, aga ka hariduse ja julgeoleku valdkondadest. Eesti kõige olulisemaks arengukoostöö prioriteediks 2025. aastal on jätkuvalt Ukraina [toetamine](#). Kuigi geopolitilised muutused mõjutavad Eesti arengukoostöö prioriteete ja sihtregioone – Kaukaasiat ja Ida-Euroopat (Ukraina, Armeenia, Gruusia, Moldova) ning Aafrikat (Keenia, Namiibia, Botswana, Uganda) – pidevalt, on Eesti eesmärgiks võimestada prioriteetseid riike ja piirkondi võimalikult stabiilselt ja pikaajaliselt.

1160
INIMEST OSALES
UURINGUS

Arengukoostööd läbiviivate Eesti vabaühenduste katusorganisatsioon ning Välisministeeriumi ja ESTDEV-i strateegiline partner **Arengukoostöö Ümarlaud** viis Eesti elanike seas läbi igaaastase arvamusküsitluse arengukoostööga seotud hoiakute ja teadmiste kohta. Uurisime, mil määral ollakse arengukoostöö kui printsiibiga kursis ning milline on avalik arvamus arengukoostöö tegevussuundade ja rahastamise kohta. Lisaks uurisime, millistesse valdkondadesse peaks Eesti ressursse suunama seoses Ukraina abistamisega ning kas Eesti elanikud on toetanud ka isiklikult mõnda humanitaarkriisi või arengukoostööga tegelevat organisatsiooni või algatust. Tegu on suuremas osas kordusuuringuga, mis aitab näha Eesti elanike hoiakute trende aastatel 2020-2025.

Käesolev uuring valmis 2025. aasta kevad-suvel koostöös uuringufirmaga Norstat, kes teostas küsitluse ajavahemikus 19 kuni 25 mai. Küsitlusele vastas kokku 1160 18-aastast ja vanemat Eesti Vabariigi elanikku. Küsitlus teostati telefoni- ja veebiküsitluse kombinatsioonina. Valimi andmed on tulemuste esinduslikkuse tagamiseks kaalutud vastavaks Eesti elanike proportsionaalsele jaotusele peamiste sotsiaaldemograafiliste tunnuste alusel. Valminud raport ja uuringutulemused on mõeldud praktilise vahendina arengukoostöö valdkonna edasiseks arendamiseks. Uuringu valmimist toetas Eesti Rahvusvahelise Arengukoostöö Keskus ESTDEV ning Välisministeerium arengu- ja humanitaarabi vahenditest.

Arengukoostöö
Ümarlaud

VÄLISMINISTEERIUM

estdev
From the people of Estonia

TEADLIKKUS EESTI ARENGUKOOSTÖÖ PÕHIMÕTETEST JA SUUNDADEST

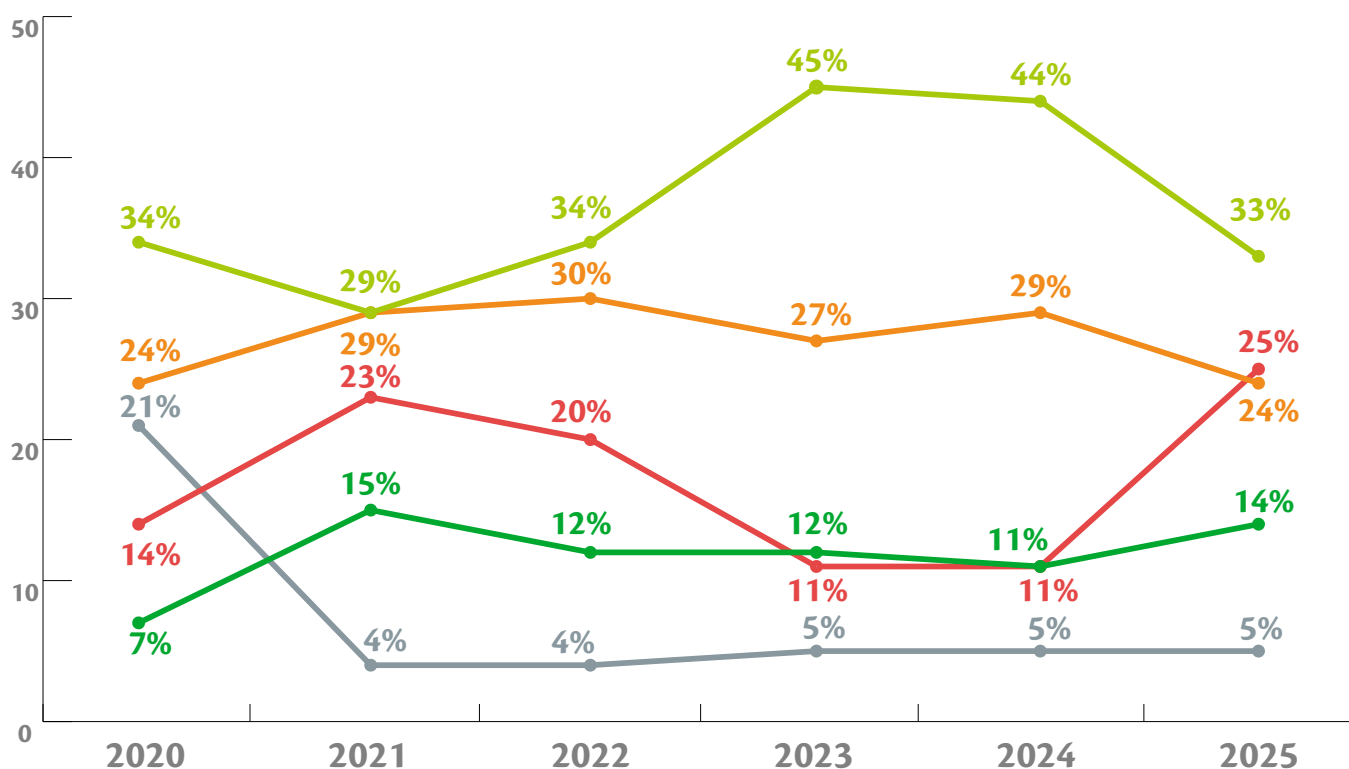
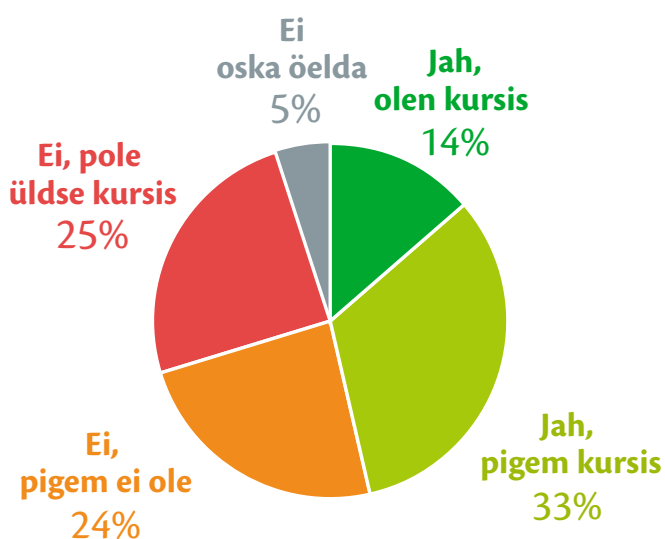
Küsisime Eesti elanikelt, mis määral on nad teadlikud Eesti riigi arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest.

14% vastanutest leidis, et on põhimõtete ja suundadega kursis ja 33%, et on pigem kursis. 24% leidis, et nad pigem ei ole kursis ning 25% leidis, et pole arengukoostöö põhimõtete ega suundadega üldse kursis. 5% ei osanud küsimusele vastata.

Võrreldes tulemusi AKÜ poolt 2024. aastal läbi viidud uuringu tulemustega, on näha erinevusi. Kuigi aasta varem leidis vaid 11% vastanutest, et nad on valdkonnaga kursis, leidis suisa 44%, et nad on pigem kursis. 29% leidis, et pigem ei ole kursis, ja vaid 11%, et pole üldse antud teemaga kursis. 5% ei osanud aga küsimusele vastata.

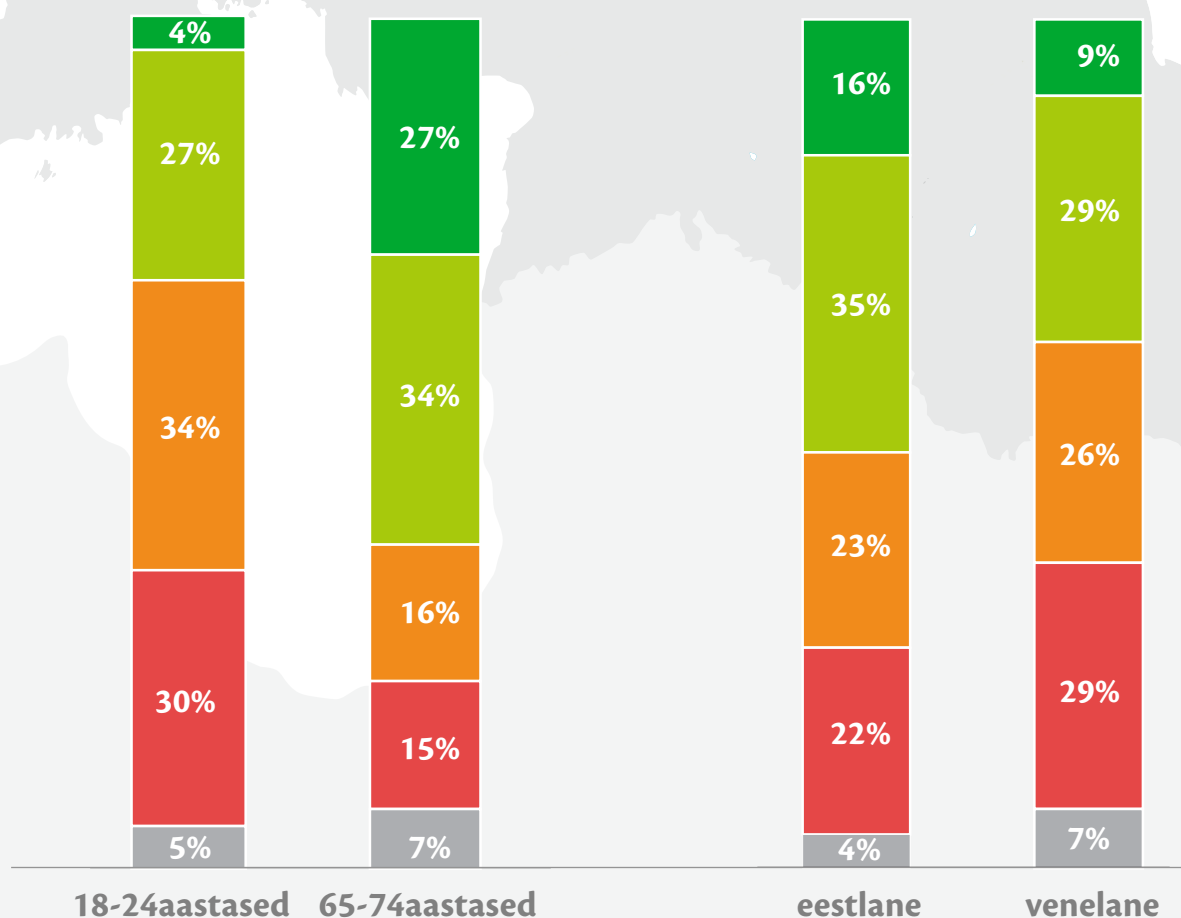
2023. aastal leidis 12% vastanutest, et nad on valdkonnaga kursis ja 45%, et nad on pigem kursis, 27%, et pigem ei ole kursis, ja 11%, et pole üldse antud teemaga kursis. 5% ei osanud aga küsimusele vastata.

Seega on positiivne teadlikkus Eesti riigi arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest langustrendis, jäädes 2025. aastal kokku 47% juurde, samas kui 2024. aasta koond-tulemus oli 55% ja 2023. aasta tulemus oli 57%.

Teadlikkus valdkonnast on täna märgatavalt madalam nooremates vanuserühmades. Näiteks vanuserühmas 18-24 aastat on kursis vaid 4% ja pigem kursis 27% vastanutest, pigem või üldse mitte kursis on 64% vastanutest. Võrdlusena: vanuserühmas 65-74 aastat on kursis 27% ja pigem kursis 34% vastajatest, pigem või üldse mitte kursis on 31% vastanutest.

Tulemused erinesid ka vastavalt rahvusele. Kui 16% eestikeelsetest vastajatest leidis, et on teemaga kursis ja 35%, et on pigem kursis, siis venekeelsetest vastajatest leidis vaid 9%, et on teemaga kursis ning vaid 29%, et on pigem kursis.

Küsisime, millistesse tegevussuundadesse peaks Eesti riigi arengukoostöö kõige rohkem ressursse suunama.

27% vastanutest pidas kõige olulisemaks majandusarengu edendamist, sellele järgnes 23% toetusega rahu ja stabiilsuse kindlustamine ning 17% vastanutest pidas oluliseks kvaliteetse hariduse tagamist. Tervishoiu arengu toetamist pidas oluliseks 16% vastanutest. Kõige tagasihoidlikum toetus oli demokraatia ja õigusriigi arengusse (9%) ning avalikkuse teadlikkuse tõstmisesse (3%). 5% aga ei osanud küsimusele vastata.

Seega sarnaselt eelmisele, on ka sel aastal kõige olulisemaks peetud majandusarengu edendamist (vastavalt 27% 2024. aastal) ning rahu ja stabiilsuse kindlustamist (24% 2023. aastal), kuigi viimase aasta tulemus on langenud ühe protsendi võrra. Märkatavamalt on langenud poolehoid kvaliteetse hariduse tagamisele (20% 2024. aastal). Protsendi võrra on tõusnud poolehoid tervishoiu arengule (15% 2024. aastal) ning demokraatia ja õigusriigi arengule (8% 2024. aastal). Toetus avalikkuse teadlikkuse tõstmisesse on jäänud möödunud aastaga samale tasemele.

2025

2024

Majandusarengu edendamisse

27%

27%

Rahu ja stabiilsuse kindlustamisse

23%

24%

Kvaliteetsesse haridusse

17%

20%

Tervishoiuvaldkonna arendamisse

16%

15%

Demokraatia ja õigusriigi arengusse

9%

8%

Eesti avalikkuse teadlikkuse suurendamisse arengukoostöö teemal

3%

3%

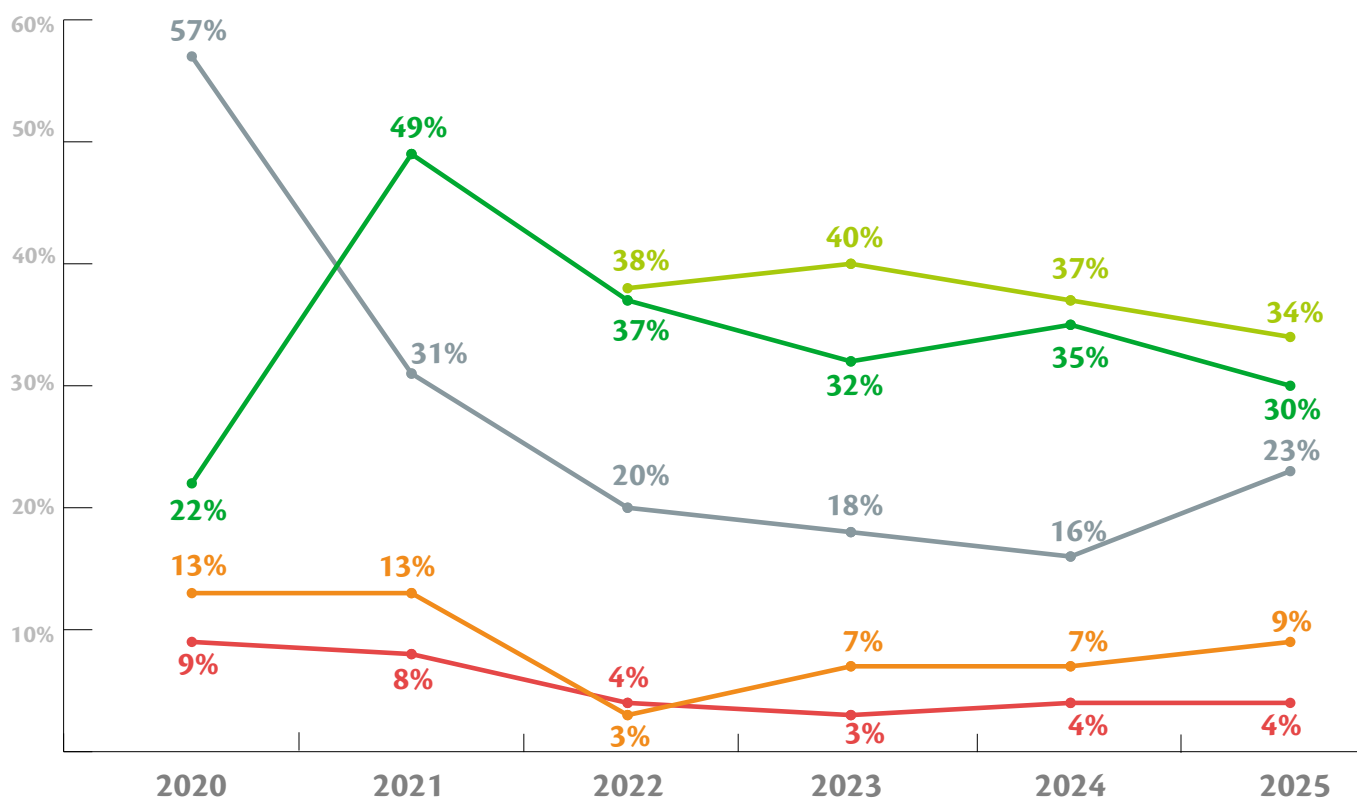
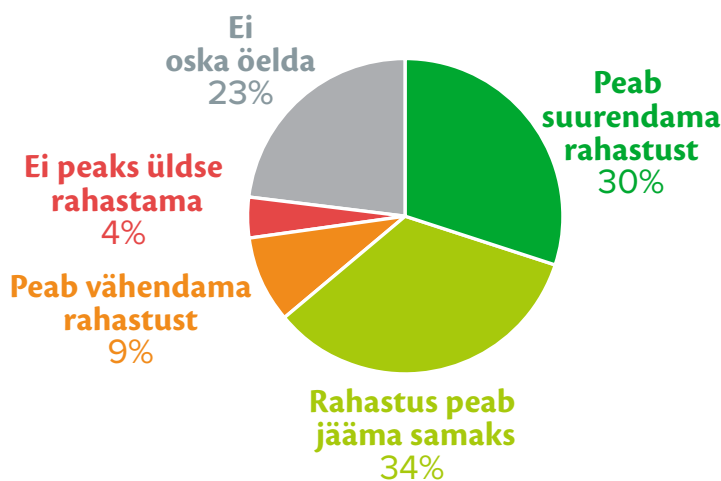
Küsisime, kas olukorras, kus Eesti riik panustab arengukoostöö raames antavasse abisse keskmiselt 0,20% RKT-st, peaks arenguabi rahastamine jääma samaks või muutuma.

34% vastanutest leidis, et rahastus peaks jääma samasse suurusjärku ning 30% toetas arengukoostöö rahastuse suurenemist. 9% küsitletutest leidis, et rahastust peab vähendama, ning 4% arvates ei peaks Eesti arengukoostööd üldse rahastama (negatiivsete hoiakute koondtulemus kokku 13%). Küsimusele ei osanud vastata 23% vastajatest.

Võrreldes varasemate aastatega on toimunud pigem negatiivsed muutused arengukoostöö rahastust puudutavate hoiakute osas. Eelmisel ehk 2024. aastal toetas rahastuse suurenemist 35% vastajatest (-1% käesoleval aastal) ja 37% (-7% käesoleval aastal) leidis, et rahastus peaks jääma samaks. 7% (+2% käesoleval aastal) küsitletutest leidis, et rahastust peaks vähendama, ning 4% arvates ei peaks Eesti arengukoostööd üldse rahastama (negatiivsete hoiakute koondtulemus 2024. aastal kokku 11%). 2023. aastal toetas rahastuse vähendamist või sootuks lõpetamist kombineeritult 10% vastanutest, seega on tegemist stabiilselt tõusva trendiga. Küsimusele ei osanud 2024. aastal vastata vaid 16% (tõus 7% käesoleval aastal) vastajatest.

Seega on positiivne suhtumine (rahastuse jätmine samale tasemele või selle tõstmine) langenud 8% ning negatiivne suhtumine (poolehoid arengurahastuse vähenemisele või lõpetamisele) tõusnud 2% võrreldes möödunud aastaga.

Kõige rohkem toetatakse arengukoostöö rahastuse suurenemist vanuseklassis 25-34 (34%) ja vanuseklassis 65-74 (34%). Arengukoostöö rahastuse suurenemist toetab venekeelne elanikkond (38%) märkimisväärselt rohkem kui eestikeelne elanikkond (27%).

Eesti peamiseks arengukoostöö prioriteediks on Ukraina. Küsisime, millistesse valdkondadesse peaks Eesti Ukrainas kõige rohkem ressursse suunama.

24% vastanutest eelistas, et ressursse suunataks psühholoogilise toe suurendamisse lastele ja sõjakuritegude ohvritele, 12% eelistas ressursside suunamist demokraatia arengusse ja hea valitsemistava juurutamisse. Võrdväärselt oluliseks peeti infrastruktuuri rajamist ning majandusarengut (10% toetus mõlemas valdkonnas). 8% vastanutest pidas aga oluliseks ressursside suunamist naiste varjupaikadesse ning 5% eelistas toimetuleku suurendamist vaesunud rahvastiku hulgas. Samavõrra ehk 5% toetati kvaliteetse hariduse tagamist. 13% vastanutest sooviks ressursse suunata mõnesse muusse valdkonda ja 13% ei osanud vastata.

Kuigi valdkonna-eelistuste järjekord on jäänud enam vähem samaks, on toetus psühholoogilise toe suurendamisse lastele ja sõjakuritegude ohvritele tõusnud 1% (2024. aastal 23%), toetus ressursside suunamisele demokraatia arengusse ja hea valitsemistava juurutamisse langenud 1% (2024. aastal 13%), toetus infrastruktuuri rajamisele ning majandusarengule võrdselt langenud 2% (2024. aastal mõlemad 12%), toetus ressursside suunamisele naiste varjupaikadesse ja vägivalla ohvritele on langenud 2% (2024. aastal 10%) ja toetus toimetuleku suurendamisele vaesunud rahvastiku hulgas langenud 2% (2024. aastal 7%). Toetus kvaliteetse hariduse tagamisele tõusis 1% võrra (2024. aastal 4%). Toetus ressursside suunamisele mõnesse muusse valdkonda tõusis 4% (2024. aastal 9%). Küsimusele ei osanud 2024. aastal vastata 10%, seega on tõus olnud käesoleval aastal 3%.

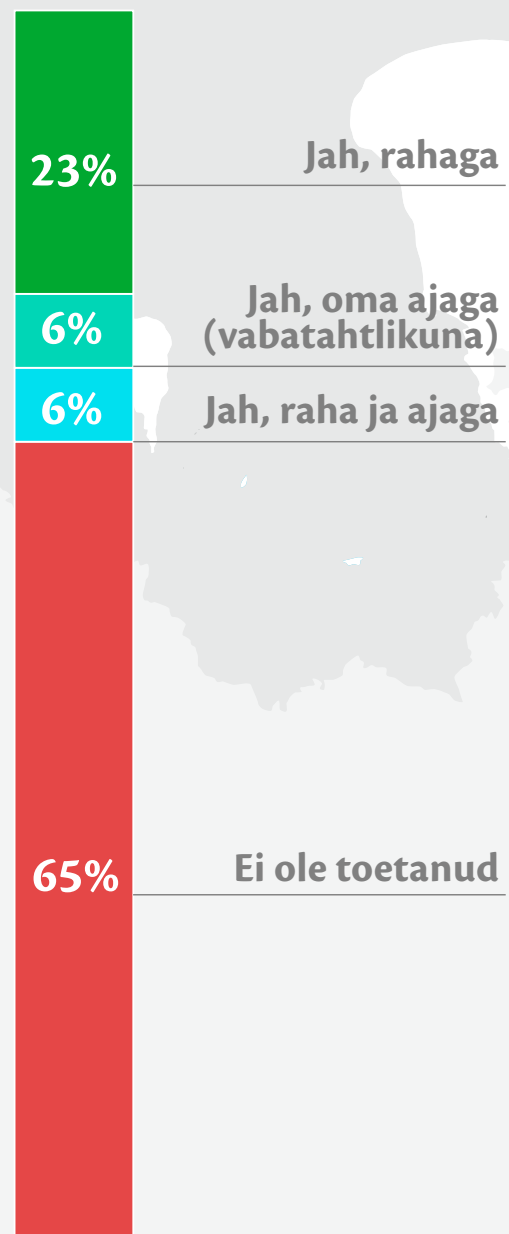
2025

2024

Küsisime esmakordselt, kas ja kuidas on Eesti elanikud toetanud mõnda humanitaarkriisi või arengukoostööga tegelevat organisatsiooni või algatust.

Rahaga on humanitaarkriisi või arengukoostööga tegelevat organisatsiooni või algatust toetanud keskmiselt 23% ning vabatahtlikuna ehk oma ajaga 6% Eesti elanikkonnast. 6% elanikkonnast on toetanud algatusi kombineerituna nii oma raha kui ajaga. Seega on kokku toetanud humanitaarkriisi või arengukoostööga tegelevaid organisatsioone ja algatusi 35% vastanutest. Enamus ehk 65% ei ole organisatsioone või algatusi rahaga või vabatahtlikuna seni toetanud.

KOKKUVÕTE

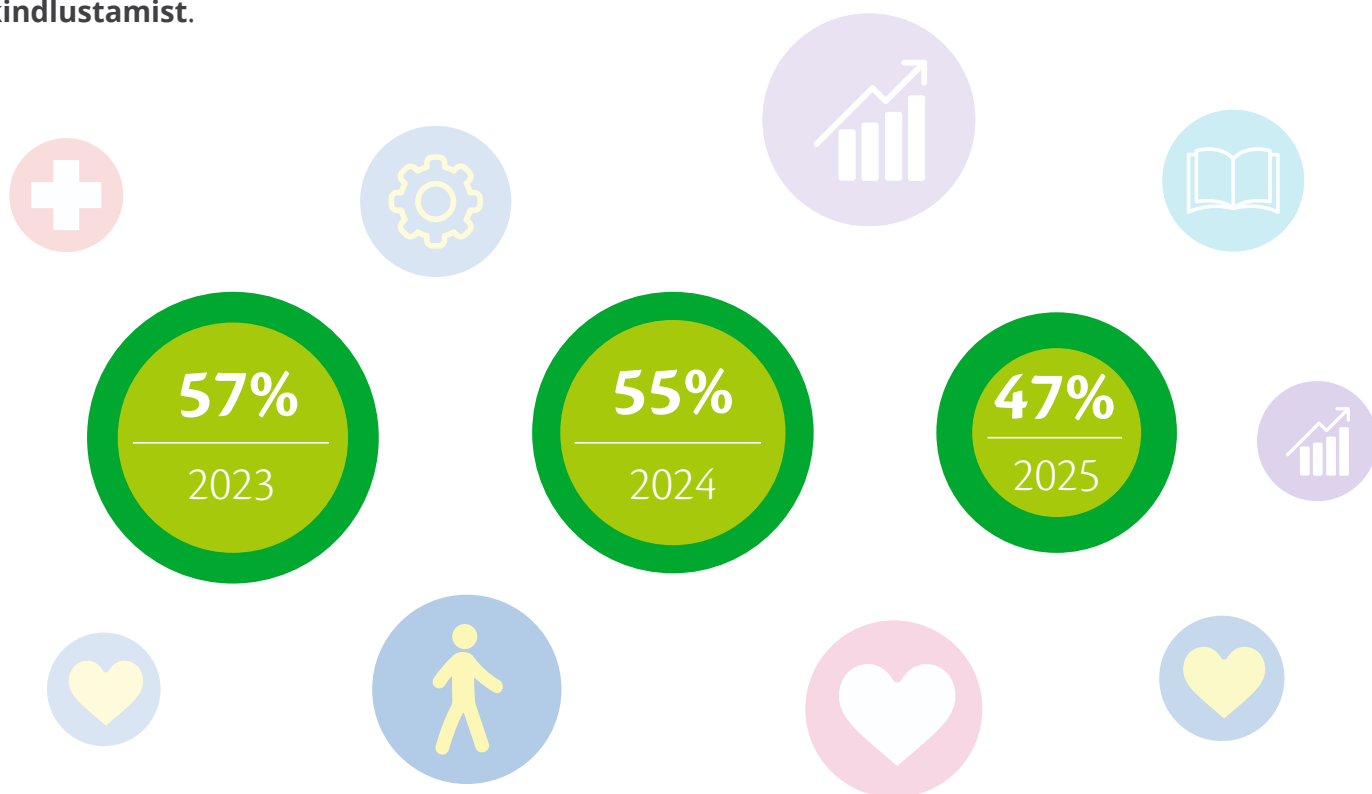
Arengukoostöö Ümarlaud viib juba viiendat aastat läbi küsitlusi, uurimaks Eesti elanike hoiakuid ja teadlikkust rahvusvahelise arengukoostöö suhtes. Käesoleva aasta küsitlusest võib järeldada, et Eesti elanike teadlikkus arengukoostöö kohta on languses. Positiivne teadlikkus (st ollakse täiesti või pigem kursis) Eesti riigi arengukoostöö põhimõtetest ja suundadest on **langustrendis, jäädes 2025. aastal kokku 47% juurde, samas kui 2024. aasta koondtulemus oli 55% ja 2023. aasta tulemus oli 57%**. Teadlikkus on märgatavalt madalaim vanuserühmas 18-24 aastat, kus positiivne teadlikkus on kokku 31%.

Arengukoostöö tegevusvaldkondade puhul jätkub 2023. aastal esile kerkinud trend muretseda majanduse käekäigu pärast. Eeldatavasti on üle-euroopaline inflatsioon ja majanduslangus põhjuseks, miks nii eelmisel kui ka sellel aastal pidasid vastanud **olulisimaks (27%) just majandusarengu edendamist**. Täiemahulise sõja tõttu Ukrainas ning üleüldise ebastabiilse globaalse julgeoleku-olukorra tõttu prioritseeriti (23% vastanutest) ka **rahu ja stabiilsuse kindlustamist**.

Ukraina kui Eesti riigi arengukoostöö ja humanitaarabi prioriteetriigi puhul leidis suurim osa ehk 24% vastanutest, et **ressursid tuleks suunata eelkõige psühholoogilise toe pakumisele lastele ja sõjakuritegude ohvritele**, aga eelistati ka ressursside suunamist demokraatia arengusse ja hea valitsemistava juurutamisse.

Positiivne suhtumine Eesti poolt antava arenguabi suurusesse (arengurahastus peaks jääma samale tasemele või see peaks tõusma) on aastaga **langenud 8%** ning negatiivne suhtumine (poolehoid arengurahastuse vähenemisele või lõpetamisele) tõusnud 2% võrreldes möödunud aastaga.

Eraisikuliselt on arengukoostöö või humanitaarkriisidega tegelevaid organisatsioone ja/või algatusi toetanud 35% vastanutest. Enamus vastanutest ehk 65% ei ole organisatsioone või algatusi rahaga või vabatahtlikuna seni toetanud.

ARENGUKOOSTÖÖ ÜMARLAUA SOOVITUSED

Arvamusküsitluse tulemuste põhjal on arengukoostöö valdkonnas vabaühenduste katusorganisatsiooni ning Välisministeeriumi ja ESTDEV-i strateegilise partnerina tegutsev Arengukoostöö Ümarlaud koostanud soovitusel, et arendada Eesti arengukoostöö valdkonda nii strateegiliselt kui ka praktiliselt, sh tõstmaks Eesti elanike teadlikkust arengukoostööst.

1. Soovitame arengukoostöö strateegilistel osapooltel (sh Välisministeeriumil ja ESTDEV-il) prioritseerida arengukoostöö-alast teavitus-tegevust, leides võimalusi toetada senisest märkimisväärselt rohkem teavitusprojekte ning -tegevusi Eestis. Uuringu tulemused näitavad, et on suur vajadus senisest mõjusama ja järjepideva avaliku teadlikkuse tõstmise järele kõikides sihtrühmades, aga eelkõige noorte hulgas. Valmisolek teha tõhusat teavitustööd on Eesti vabakonna ekspertide hulgas olemas, ent selleks vajavad nad senisest märkimisväärselt suuremat riigipoolset rahalist tuge nt mahukamate maailmahariduse/avaliku teavituse voorude näol.

2. Teavitustegevuste sihtrühmaks võiks olla eelkõige Eesti noored, nt kooliõpilased ja/või kõrgkoolide tudengid. Uuringu tulemustest selgub, et noorte vanuserühmade teadlikkus arengukoostööst on madalam võrreldes teiste vanusegruppidega.

3. Vastavalt uuringu tulemustele soovitame Välisministeeriumil strateegiliselt ja ESTDEV-il rakenduslikult prioritseerida kommunikatsioonitegevusi Eestis mainekujunduslikust aspektist. Arengukoostöö Ümarlaud leiab, et puudus on läbimõeldud ja strateegilisest lähenemisest Eesti arengukoostöö kommunikatsioonile, sh süsteemsest lähenemisest arengukoostöö maine tugevdamiseks Eesti elanike hulgas.

4. Kuigi Eesti arengukoostöö prioriteetideks on demokraatia ja õigusriigi areng (eelkõige Ida-Euroopa ja Kaukaasia riikides) ning erinevatel teemadel avalikkuse teadlikkuse tõus, siis Eesti avalik arvamus neid valdkondi mingitel põhjustel oluliseks ei pea. Soovitame nii Välisministeeriumil, ESTDEV-il kui ka arengukoostöö läbiviijatel suurendada sisulise ehk narratiividele toetuva teavitustöö mahtu, toomaks fookusesse just demokraatia arendamise ja teadlikkuse tõstmise olulisuse, põhjendustega nende vajalikkuses, ühiskondliku mõjus ja kasus (kuid mitte rahalises kasumis) Eesti riigile.

5. Kuigi Eesti rahaline panus on rahvusvahelises arengukoostöös iga-aastaselt pigem ettevaatlikult, kuid siiski stabiilselt tõusnud (v.a Eesti 2024. aasta arengurahastuse ODA ametlik, ent mitte sisuline vähenemine võrreldes 2023. aastaga), soovitame jätkuvalt liikuda rahvusvaheliselt võetud kohustuse täitmise suunas, saavutamaks eesmärki suunata 2030. aastaks arengukoostöösse ja humanitaarabisse 0,33% RKT-st. Vajadus suurema panuse järele tõuseb iga aastaga (sagenenud kriisid ja kestliku arengu väljakutsed) ning uuringu tulemuste põhjal on selleks täna (veel) olemas Eesti elanikkonna mandaat.